

12.9.2013

Työ- ja elinkeinoministeriö

kirjaamo@tem.fi

tarja.rantala@tem.fi

TEM:n lausuntopyyntö 15.8.2013 (TEM/1081/09.04.01/2013)

Lapin ELY-keskuksen lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle tehdyn selvityksen sisältämistä muutosesityksistä pakolaisten vastaanoton kuntakorvausjärjestelmään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Lapin ELY-keskukselta lausuntoa VIPRO-hankkeen toimeksiannosta tehdyn selvityksen sisältämistä muutosehdotuksista pakolaisten vastaanoton kuntakorvausjärjestelmään. Pakolaisten vastaanotolla tarkoitetaan tässä yhteydessä niitä palveluja ja järjestelyjä, joista aiheutuvia kuluja valtio on sitoutunut korvaamaan kunnille.

Lausuntonaan muutosehdotuksista Lapin ELY-keskus lausuu seuraavaa:

Yleistä

Pyrkimykset yksinkertaistaa ja yhdenmukaistaa pakolaisten vastaanottoon liittyviä korvauskäytäntöjä ovat erittäin tärkeitä ja tarpeellisia. Nykyiset korvauskäytännöt työllistävät kohtuuttomasti kuntia ja ELY-keskuksia ja vievät resursseja varsinaiselta maahanmuutto- ja kotouttamistyön kehittämiseltä ja toteuttamiselta. Nykyisellään ELY-keskuksissa maahanmuutto- ja kotouttamistehtävien resurssointi on niukkaa suhteessa tehtävien määrään, joten keskittämisestä huolimatta nykyiset työvoimaresurssit olisi säilytettävä täysimääräisinä. Korvauskäytäntöjen virtaviivaistaminen ja keskittäminen vapauttaisivat ELY-keskuksissa olevia resursseja kotoutumislaisissa (37 §) määriteltyihin maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyvien etnisten suhteiden edistämiseen liittyviin tehtäviin.

Tällä hetkellä kuntien yhdenvertaisuus ei toteudu, koska korvauskäytännöt ovat ELY-keskusalueilla epäyhtenäiset ohjeistuksen mahdollistamista tulkintavaihtoehtoista johtuen. Korvaustason nostaminen ja/tai korvausajan pidentäminen kannustaisi kuntia pakolaisten vastaanottamiseen: sekä jatkamaan pakolaisten vastaanottoa että aloittamaan vastaanottamisen, mihin valtion taholta on samaan aikaan kova paine. Kunnissa maahanmuutto- ja kotouttamistyötä tekeviä kannustaisi se, että kaikki laskennalliset korvaukset olisi mahdollista korvamerkitä ja osoittaa suoraan kunnissa

tehtävän kotouttamistyön resurssointiin. Tällä hetkellä kunnille voidaan vain suositella tätä.

Asiakohtaiset

kommentit

5. Ehdotukset uusiksi prosesseiksi

5.2 Kotoutumislain mukainen laskennallinen korvaus

Lapin ELY-keskus kannattaa vakiokorvausta koskevaa ehdotusta 2, jossa vakiokorvauksen hoitaminen keskitettäisiin yhteen ELY-keskukseen. Keskittäminen ELY-keskukseen ei edellyttäisi säädösmuutoksia, joten se olisi myös nopea toteuttaa. Ehdotettava ratkaisu vapauttaisi kunnat laskennallista korvausta koskevan hakemuksen laatimiselta ja asiakastietojen kokoamiselta. Ehdotus nopeuttaisi maksatuksia ja kunnat saisivat heille kuuluvat korvaukset säännöllisesti ja automaattisesti.

5.3 Sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannukset

Lapin ELY-keskus kannattaa vammaa tai sairautta edellyttävää pitkäaikaista hoitoa koskevaa ehdotusta 2, jossa Kansaneläkelaitos hoitaisi kaikkien kuntien kanssa erityiskustannussopimusten laatimisen, korvausten käsittelyn ja maksamisen. Ehdotus selkeyttäisi työnjakoa, sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannukset saataisiin alaan erikoistuneen viranomaisen piiriin sekä kunnat asettuisivat tulkintojen yhdenmukaistuksessa yhdenvertaisempaan asemaan keskenään. Ehdotus 1 eli keskittäminen yhteen ELY-keskukseen olisi nykyistä menettelyä parempi vaihtoehto, mutta se ei kuitenkaan kokonaisuudessaan poistaisi erilaisten tulkintojen mahdollisuuksia, koska erityiskustannuksia koskevat sopimukset laadittaisiin edelleenkin jokaisessa ELYssä. Ehdotus 1 ei myöskään merkittävästi vähentäisi työmäärää ELY-keskuksissa, koska juuri kuntien hakemukset ja niihin liitetyt lääkärin ym. asiantuntijalausunnat ovat yleensä kirjavia ja vaativat lisäselvittelyjä. Lapin ELY-keskus ei kuitenkaan näe ehdotuksessa 2 hyvänä sitä, että kuntakorvausjärjestelmän kokonaisuuden raportointi ja seurantatietojen kokoaminen siirtyisi kotouttamista ohjaavan TEMin ulkopuolelle, eikä sitä, että ehdotuksen 2 toteuttamiseen arvioidaan tarvittavista säädösmuutoksista johtuen kuluvan useita vuosia.

5.4 Muut erityiskustannukset

Lapin ELY-keskus kannattaa ehdotusta siitä, että toimeentulotuen, paluumuuttoavustusten, alkukartoitusten sekä tulkkaus- ja käännöspalveluiden kustannusten korvaaminen keskitettäisiin yhteen ELY-keskukseen. Keskitetty ratkaisu yhdenmukaistaisi tulkintoja (lähinnä

12.9.2013

alkukartoitus) ja asettaisi kunnat yhdenvertaisempaan asemaan toisiinsa nähden. Muissa ELY-keskuksissa jäisi paremmin aikaan varsinaisten ydintehtävien hoitamiseen.

6. Ehdotukset korvausten tasoksi ja korvausajan kestoksi

6.1 Laskennallinen korvaus eli vakiokorvaus

Lapin ELY-keskus kannattaa korvausajan yhtenäistämistä niin, että myös oleskeluluvan saaneista turvapaikanhakijoista maksettaisiin kunnalle korvauksia neljältä vuodelta. Vastaanottokeskusten kautta saapuneet asiakkaat eivät merkittävästi eroa palveluissa tai taustojen haasteellisuudessa kiintiöpakolaisista ja siksi yhtenäistäminen olisi perusteltua. Selvityksen mukaan korvausajan yhtenäistäminen mahtuisi nykyisiin budjettikehyksiin, joten sen toteuttamismahdollisuudet olisivat realistiset. Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden korvausajan pidentäminen yhdellä vuodella kannustaisi kuntia myös heidän vastaanottamiseen.

6.2 Sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannukset

Lapin ELY-keskus kannattaa "huomattavien" kustannusten rajan alentamista nykyisestä 2 300 eurosta. Monilla pakolaistaustaisilla henkilöillä on Suomeen tullessaan sellaisia vammoja tai sairauksia, jotka edellyttävät pitkäaikaista hoitoa. "Huomattavien" kustannusten rajan alentaminen madaltaisi kuntien taloudellista riskiä ja myös toisi oman kannustelisänsä pakolaisten vastaanottamiseen. Suurin este kuntapaikkamäärien lisäämiselle kunnissa vaikuttaa olevan liian vähäiset resurssit; kuntien näkökulmasta valtio ei nykyisellään osallistu riittävässä määrin pakolaisten vastaanotosta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Ylijohtaja

Pirkko Saarela

Maahanmuuttopäällikkö

Mirva Petäjämaa

TIEDOKSI

TOKM-yksikön päällikkö Tiina Keränen